

Փ Ո Ւ Ն Ք

ՕՐԱԳԵՐՔ

ՕՐԱ 413

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

1867 ՀԱՍՏԵՄԲԵՐ 21

Ամեն օր կհրատարակի: — Հատր առ այժմ 20 փարայ է: — Մայրաքաղաքի մէջ բաժանորդ ըլլալու գործը 40 դրէ: պիտի վճարէ 100 թուոց համար: Իսկ գաւառաց մէջ 45 դրէ: դարձեալ 100 թուոց համար: Ի՞նչ լիաւարութեան ծախքէ ազատ ըլլալով: — Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար: — Լրագրի վերաբերեալ նամակ և ուրիշ որեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնն ի Կոստանդնուպոլիս Մահմուտ փաշա Գաշըգճի խան վերի յարկը թիւ 9:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ

Կայսերական կառավարութեան Ենդղիայէն դնած մէկ շրջենաւն օր շորս ծրխնելոյց ունի և անունը Բօզինա է, մայրաքաղաքս հասած ըլլալով, կըսուի թէ Կրկտէ պիտի երթայ՝ կայսերական նաւատորմին հետ միանալու համար:

— Եղիպտոսի իշխանութեան գործակալ Սահմուտ էֆենտիին երրորդ կարգի պաշտօնատարութիւն տրուեցաւ:

— Եղեկսանդրիոյ մէջ զբօսարանի մը սպասաւորը յանցանքի մը պատճառանօք ծամբուած ըլլալով, իրեն մեծ անպատուութիւն կհամարի և կորոյէ վեճիսդիր ըլլալ զբօսարանին տիրոջը: — Կտեալար Էնչու մը լեցունելով հոն գացեր, և նուազածուաց պարապոյ ատենը տէրը անոնց տուցեն անցած ժամանակը նետեր է, բայց տիրոջը չուսլով, նուազածուաց մի կուն հանդիպեր ու սպաններ է: Ըսոր վոյ, զբօսարանին մէջ գտնուողները ոճրագործին վրայ յարձակեր են, և ոմանք դանակ քաշելով զանի պիտի սպաննեն կղեր իթէ ոստիկանք քիչ մ'ալ ուշանան և զանի բռնելով շանին կղեր:

ԱՐՑԱՔԻՆ

Ալեքիէն հիւազրաց նայելով, իտալական բանակն պատպախան օսհմանն անցեր, և շատ տեղեր գրաւեր է: Կլախցուի՝ օր իտալական այս միջամտութիւնը Գաղղիոյ հետ պատերազմի մը պատճառ պիտի ըլլայ: Իսթրի, Ֆրանս և Լեթան տար լրագրները կհաստատեն թէ Իտալիոյ կողմանէ եղած յարձակումն վտանգի մէջ կընէ խաղաղութիւնը, և թէ Գաղղիա պիտի բողբոքէ Իտալիոյ կառավարութեան դէմ:

— Պապական զօրաց կողմանէ ներկայ յեղափոխութեան ատեն գերի բռնուած Բալիաշի դուքսն և ուրիշ անձինք հրացանի բռնուելը են: Իթէ ստոյր է այս լուրը, մեծ ամօթ պապական կառավարութեան:

— Սպանիոյ կառավարութիւնը 500 միլիոն լերայի թղթադրամ հաներ է, օտար պարտուցը տոկոսեաց վճարման համար:

— Յունաստանի արտաքին գործոց պաշտօնեայն, աղբային ժողովէն, պատերազմական պիտոյից համար 2 1/2 միլիոն տրաքսի ծախուց արտօնութիւն խնդրի է: Ենցեալները բրուսական նաւ մը 200 կրիտացի գաղթական հաներ է Հերա:

—Քիօրէնցայէն գրուածին նայելով, 26 տարեկան երիտասարդաց մէկ մասը զինուորութեան հրաւիրուեր են :

—Ըստ կազէթ տը Գրուարի, փարիզի բրուսիական դեսպանը Գաղղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէին ծանուցեր է թէ՝ Բրուսիոյ կառավարութիւնը Խաւիւշ հետ չպիտի գործակցի :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ ինչպէս անցեալ շաբաթ օրը ծանուցած էինք՝ ազգային երեսփոխան Է. Ֆէնտինները ընդհանուր ժողով կազմեցին կալաթա Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, ընդ նախադասութեամբ ամեն Ս. Աստրիաբը Էօր յաղովը մեծագոյն մասն ունէր : Խառն ժողովոյ կողմանէ հետեւեալ առաջարկութիւնները ներկայացան՝ որոնք արդէն նշանակուած էին հրաւիրողոց մէջ :

Ա. Տուրքը ըստ որում տուրք իր նուէր հաւաքել, այլ ամեն տեղէ հաւաքելու պայմանաւ ամեն անհատէ մէկ զուրուշ առնել, կէսը՝ այսինքն քան փարան ամեն տեղի մատակարարութեան, և միւս կէսը կեդրոնական մատակարարութեան յանձնել : Այն տուրքը արքունի դանձին կողմէն առնել պայմանական ժամանակներու մէջ ի՞նչ որ վարչութեան պիտի յատկանայ, և գաւառներու մէջ ալ Ս. Լուսաւորիչ առնել ի՞նչ որ Եռաշնորդարաններու պիտի յատկանայ :

Բ. Ըստ որում եկեղեցական մասն է ազգին ամեն յարաբերութեանց միջնորդ, ասոնց անբաւականութիւնը տեսնալով՝ վանքերու մէջ և ուր որ կարելի է յառաջաւորաց Սուրմարաններ հաստատելով անպաշտի մէջ բանիրուն մարդ հասցունել, և մինչև որ այս արդիւնքը ձեռք բերուի, արդի վիճակին ըստ կարի՝ դարման տալու գիտաւորութեամբ, հօս և գաւառներու

մէջ եկեղեցականութեան հանդամանքներ ունեցող բաւական ուսումնականներ ժողովելով՝ քանի մը ամսուան մէջ անոնց կրօնական և վարչական դատարարակութիւնը մասնաւոր և առժամանակեայ դասաբանի մէջ լրացունելով եկեղեցական ձեռնադրել և անմիջապէս գործածել : Եւ ըստ որում առաջնորդաց և իրենց փոխանորդներուն կացութիւնը կարօտ է բարելաւութեան, առձեռն եղած և հաստատուելիք եկամուտներուն համեմատ թոյլի մը ճարել անոնց, և իրենց աստիճաններուն մէջ դասակարգութիւն մը հաստատելով ապագայ մը ցցունել :

Գ. Եզգային անհրաժեշտ պիտոյքները լեցնելու և ունեցած ու ունենալիք յարաբերութիւնները կանոնաւորելու համար վարչական հրահանգ մը պատրաստել գործադրելի թէ՝ կեդրոնական վարչութեան կողմէն և թէ՝ Եռաշնորդաց :

Դ. Եսանի ալ Ելթամարայ և Սոյաթիոններու խնդիր մինչև հիմայ քանի քանի պատճառներով կախ մնացած ըլլալուն, սոյն փափուկ խնդիրը լուծելու համար Խառն ժողովը Սասնաժողով մը կառաւարկէ, որպէս զի քանի մը առաջ բերուելիք գիտողութեանց և առաջարկութեանց վրայ խորհուրդով, սոյն պարագաներուն համեմատ ծրագիր մը պատրաստէ որն որ անմիջապէս գործադրելի ըլլայ Սարչութեան կողմէն :

Ինչպէս կտեսնուի, այս առաջարկութիւնները խիստ կարեւոր և խորին ուշադրութեան արժանի ըլլալով, ընդարձակ բանախօսութեանց ասպարէզ մը բացին ներկայ երեսփոխանաց : Եռաշին առաջարկութիւնը վերջապէս գաղտնի քուէարկութեամբ այսինքն 20 « Եր » ով ընդունուեցաւ ընդդէմ 17 « Ո՛ » ի : Երկրորդ առաջարկութեան համար ալ հաճութիւն տրուեցաւ ներկայ երեսփոխանաց կողմանէ : Եր-

բորդ առաջարկութեան գործադրութիւնը բոլորովին խառն ժողովոյն յանձնուեցաւ, անոր մեծապատիւ անդամոց վստահութեան արժանի ըլլալը քուէով հաստատուելով: Իսկ չորրորդ խնդրոյն դալով, բոտ որում Մեղահանուր ժողովոյ մէջ շատ խօսուած պարզուած ու վճռուած է, դարձեալ խառն ժողովէն խնդրուեցաւ որ իբրեւ յանձնաժողովը մանրամասն քննութեան առնելով արգէն տրուած վճռոյն մինչև ցարդ անգործադրելի մնալուն պատճառները իւր գիտողութեանց և առաջարկութեանց հետ տեղեկագրով ինչ Մեղահանուր ժողովոյն ներկայացունէ: — Ի վերջոյ, ամեն . Ս. Մխաթազին յանձնուեցաւ այս բոլոր տնօրինութեանց համար բացակայ երեսփոխանաց կարծիքն ալ գրով առնուլ, ծանուցանելով յիշեալ առաջարկութեանց գլխաւոր պարագաները:

Սասնաւոր նշանակութեան արժանի է երեկուան նիստին մէջ երեսփոխանաց ումանց մէկ գիտողութիւնը: Եիշեալ առաջարկութեանց կարեւորութիւնը կիսատարանէին, բայց կպահանջէին որ խառն ժողովն նախ քան զամենայն ջանայ ազդային Սահմանադրութիւնը ազդին դարձունել տալու: Սենք ալ այս կարծիքէն ելք: Պարտաւոր եմք խառն ժողովոյ շնորհակալութիւն մատուցանելու, որ վերջին օրերս ուշադիր կգտնուի հիմնական բարեկարգութիւններ ընելու, և սահմանադրական ոգւով ազդային երեսփոխանաց կգիմէ անոնց վաւերացման համար, բայց աւելի մեծ զօհունակութեան և հասարակաց շնորհակալութեան արժանի պիտի ըլլայ, եթէ օր յառաջ ազդային Սահմանադրութիւնը բերէ Մեղահանուր, որ ամենայն անհամբերութեամբ կսպասէ: Ինչպէս երեսփոխանաց ոմանք դիտեցին Սահմանադրութեան այս անյայտ վիճակին մէջ հիմնական և մեծ տնօրինութեանց ձեռնար-

կելը հասարակութեան կասկած տալ է թէ՛ Սահմանադրութիւն երբեք չպիտի տնկանք այսուհետեւ, և հետեւաբար՝ այսպիսի կասկած մը տեղի ունեցած առնել, անտարակոյս շատ դժուարին կըլլայ որեւէ տնօրինութեան գործադրութիւն: Այլը նախ իւր Սահմանադրութիւնը և ապա ուրիշ տնօրէնութիւններ կպահանջէ: Այս պահանջումն հասարակաց է, և չէ թէ մասնաւորաց, ինչպէ՛ս երեսփոխանաց շատերը երէկ հաստատեցին: Խառն ժողովոյ մեծ . Մեղամբ արդարեւ տաղանդաւոր հեռատես ու վստահելի անձինք են: Բայց բոլոր ազգայինք իմացան թէ այս ժողովոյն վերջին կազմակերպութիւնը միայն երեք ամսոյ համար է, որոյ կէսն ահա՛ ըրացաւ: Ազգը, ըստ մեզ, զօհ կըլլայ ինքն խառն ժողովը իւր աշխատութիւնը չընենայէ մասնաւոր խնդրոց համար, թողով որ ընդհանուր բարեկարգութեան վերաբերեալ խնդիրները Սահմանադրութեան շնորհունէն յետոյ կարգադրուին: — Այլըսեմք, այս բարեմտաբար գրուած տողերը առժամանակեայ պատկառելի Սարգսութեան խոհմութեան դատաստանին յանձնելով: — Օրագիրս մամուլը գրուելու մօտ եղած առնել իմացանք որ ազգային երեսփոխանաց մէջ բողոքադրոյ մը ստորագրուելը սկսուել է երեկուան ժողովոյն որոշմանց դէմ:

ՄԻՆԻՏՐԱԿԱՆ

Զմեռուիա 12 Հոկտ. 1867

Բաւարիա. — Երբ հունիս 50 հակ 420 զրուշէ ծախուեցաւ, և 50 հակ ալ անցեալ տարու ընէ մնացեալ 380 զրուշէ, աղէկ տեսակ: Առանայի՛ 340—350 զրուշէ կծախուի, և հրապարակին առաջ երթալը կըյոռացուի: Երբ 50 զրուշէ — Բաւարիա. — Երբ 50 տեսակ լուացեալ 500 զրուշէ առուտուր եղած չունի, վաճառականք աւելի բարձր զին պահանջներուն համար ինչ լուացեալ բնաւ հարցնող կայ, բայց հրապարակը առաջ երթալու միտում ունի:

Ճեհրէ : — Առուտուր չեղաւ, թուէ, 450-500 հակ պատրաստ կգտնուի ամեն տեսակէ, Կեսարիոյ 16 շրշ, Եգովկիւ 13—13 1/2 շրշ, Չորում 11 1/2-12 շրշ :

Քիւրէ : — Աղէկ տեսակէն 20 պորկի չափ 31 շրշի ծա ուեցաւ, և պատրաստ 200 հակի չափ կը գտնուի, բայց հրապարակին առաջ երթալը տարակուսելի է, իսկ Ֆիտէ մինչև 14 շրշ կծախուի աղէկ տեսակը :

Մաւէ : — Աղէկ սեւա Գաղղիյ համար 100 հակի չափ ծախուեցաւ ի գին 12 1/2 շրշէն, 13 շրշ և Գարսիի այս գիններով կծախուի :

Աֆէն : — Միջին տեսակ 20 կողով 129-130 շրշի ծախուեցաւ, և այս գիններով առնողներ պահանջեն :

Պիւն : — Աղէկ տեսակէն 1000 հակի չափ ծախուեցաւ ի գին 27-28 շրշ, այս գիններով առնող կայ, բայց վաճառականք կրկնմանն :

Սահէլ : — Փոքրիկ մաս մը աղէկ տեսակէն 13 1/2-14 շրշի ծախուեցաւ :

ՀԵՌԱՅԻՍՏԱՆԻՐԲ

Մանչեսթըր 30 Հոկտեմբեր 1867

Բաթէ : — Կինտուռի, երեք օրուան մէջ 60 հակ ծախուեցաւ :

Ճեհրէ : — Գնոց մէջ փոփոխութիւն չկայ, թուէ հրապարակը :

Մանչէսթըր : — Խիստ կիփտուռի, գիններն 10/10 վայ գրին, պատրաստ խիստ քիչէ :

Մաւէ : — Բաւական ուժով է, և հրապարակը աւելի յառաջ երթալը միտում ունի :

Ճեհրէ : — Հարցնող չկայ, և պատրաստ կգտնուի բաւական, գիններ քիչ մը կջան :

Պիւն 20 Հոկտ. 1867

Բաթէ : — Հրապարակը քիչ մը ուժով կնկատուի, թէև առուտուր չկայ, բայց փնտռողներ զտնուելուն պատճառաւ քիչ ատենէն առաջ երթալը խիստ քաջայայտէ :

Բաթէ : — Թէև քանի մը հարցնող կային, բայց նոքա ալ ետ քաշուեցան, գիններն խիստ եղած ըլլալուն պատճառաւ, միտքերնին օրէքելաւսիօն ընել էր, բայց ինչ պատճառաւ ետքաշուելին չը գիտցուի :

Ճեհրէ : — Առջի ուժով հրապարակը քմնայ, թէև առուտուրը պակաս է բայց այնչափ առաջւան պէն չփնտռուի, գինն է Կեսարիոյ 13 շրշ Եգովկիւ 12 շրշ, Եգովաւ 12 շրշ, Չորում 10 շրշ :

Մաւէ : — Փոքրիկ մաս մը ծախուեցաւ ի գին 12-12 1/2 շրշ, քիչ մը կփնտռուի :

Քիւրէ : — Հրապարակը թուէ, քնաւ հարցնող չկայ, իսկ աղէկ տերեւ 23-24 կընէ, Ֆիտէ բնաւ չհարցուի :

Թիֆլիս : — Հրապարակը սոսկալի կերպով թուէ, Գաղաաիոյ առաջին տեսակը 27 շրշ ձգող կայ առնող չկայ, միջին 14 շրշ, իսկ վանայ 20 շրշ :

Աֆէն : — Աղէկ տեսակը 225-226 շրշի կծախուի, բաւական փնտռող կգտնուի, այն և թեւեւ քիչ մը յաջող գիններով :

Մոհաքէլ : — Բնաւ չհարցուի խիստ թուէ և մինչև 70 շրշ առնող չկայ :

Սահէլ : — Քիչ մը ուժով կտեսնուի հրապարակը, գինն է 12-13 շրշ, խիստ աղէկ տեսակը 14 շրշ թերեւս արժէ :

Մեքա : — Մանր մանր բնաւ ծախքերն պակաս չեն ի գին 22 շրշ :

Ալէք : — Նոր ապրանքին 10-11 հատը 1 լիրա օսմանեան :

ՀՈԳԱՅԱՐԱՆԻԹԻԻՆԷ

Ինչէ՛ր Արրահամ աղա Մաթթէոսեան, Կիւի Մարտիրոս աղա Մ. Աղաւան, Պաշտէ՛ն Պետրոս աղա Յ. Գրիգորեան, Արաքսի Արրահամ աղա Սարրաֆ, Մեծնոր գէղ Քաղաւոր Մ. Միքայէլ աղա Հ. Իւթիւնեան :

Ինչէ՛ր Ղուկաս աղա Պաթաղարեան, Տրապիշ Խաչատուր աղա Էլմասեան, Սահմոն Խաչատուր աղա Սալմեան :

Սեփուհի Արաքան աղա Յ. Արգարեան, Երէնիւս Կիրակոս աղա Գաղանճեան :

Հալէկ Նիկողոս աղա Տ. Մարգարեան, Արաքի Մ. Մարտիրոս աղա Թէվէթէլիեան :

Թեֆէ՛ն Գեորգ աղա Սէֆերեան, Արաք Մինաս աղա Մկրտիչեան ժամագործ :

Կարէն Աղէկասիդ աղա Տ. Ներսիսեանց, Բէն Մելքոն աղա Ղանթէմիրեան :

Վաթ Եովհաննէս աղա Եովակիմեան, Եփեսոս Ենի-Երէն Տ. Պօղոս քահանայ :

Կիւրի և Ղարա Տ. Պօղոս քահ. Միրտիեան, Եւ Պ. Գարապաշեան :

Գեորգ Յարութիւն աղա Յակոբեան, Ռոմոն Դաւիթ աղա Պալասան :

ՏՅՕՐԵՆ ԵՒ ՏԵՐ
Հ. Ս. ԱՄՈՐԱՆԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ՏԳՈՒԹԻՒԹԻՒՆ Ե. Ե. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ